

Till
Finansdepartementet

Datum
2021-05-21

Ert diarienummer
Fi2021/01444

Diarienummer
KS 2021-00547

Kungsbacka

Yttrande över Finansdepartementets remiss: En väl fungerande ordning för val och beslutsfattande i kommuner och regioner (SOU 2021:16)

Sammanfattande inställning

Kungsbacka kommun instämmer i de förslag till författningsändringar som lämnas i betänkandet.

Kungsbacka kommun anser att det är olyckligt att utredningen inte har kunnat presentera några förslag till förenklingar i tillämpningen i den föreslagna nya lagen om proportionella val i kommuner och regioner. Lagstiftningen är i sin nuvarande form krånglig att tillämpa och Kungsbacka kommun kan konstatera att förslagen i den nya lag som föreslås inte avhjälper den problematiken.

Kommunens inställning i detalj

3.6 ff Delegering av beslut till automatiserad beslutsfunktion

Kungsbacka kommun instämmer i utredningens förslag.

En annan ordning som kan diskuteras är att utöka kommunallagens enda beslutsform - kollektivt beslutsfattande – till ytterligare en beslutsform enligt förvaltningslagens modell.

Kungsbacka kommun anser dock att den av utredningen föreslagna ordningen är bättre eftersom den grundar sig på byggstenarna för kommunalt beslutsfattande, vilket bidrar till att värna om den kommunala självstyrelsen och som fortsatt ger möjlighet för kommunens nämnder att bestämma om vilka beslut och till vem som nämnden önskar delegera.

4.3.1 Ny lag om proportionella val i kommuner och regioner

Kommunen har ingen principiell invändning mot att en ny lag om proportionella val i kommuner och regioner (LPV) införs, men vill däremot understryka att det är olyckligt att det inte föreslås någon förenkling av lagen om proportionellt valsätt (LPV) på det sätt som SKR efterfrågat i sin skrivelse till Finansdepartementet. Den nya lagen är i förslaget lika svår att tillämpa som nuvarande lagstiftning.

Då LPV endast används vid tillsättning av en hel nämnd, vilket i normalfallet sker i samband med de allmänna valen vart fjärde år, är det en lagstiftning som används sällan, om ens någonsin i vissa kommuner. Med andra ord finns det en stor risk för ett kunskapsunderskott, hos såväl de förtroendevalda som de tjänstepersoner som ska bistå de förtroendevalda vid genomförande av valet.

Om huvudsyftet med lagstiftningen är att garantera minoriteters representation i de beslutande församlingarna borde det finnas ett flertal andra sätt att garantera den typen representation utan att bestämmelserna i Lag om proportionella val i kommuner och regioner används.

Kungsbacka kommun efterfrågar därför att utredaren tittar på ett antal sådana förslag. Risken finns annars att lagstiftningen kan komma att användas som ett hot istället för att skapa möjligheter för minoriteter att få den representation i styrelsen, nämnder och utskott som de har rätt till enligt LPV.

Utredaren lämnar själv ett förslag som har den inriktningen som kommunen efterfrågar, nämligen det rörande fyllnadsval då ledamöter i en nämnd eller styrelse har valts proportionellt. I förslaget ges fullmäktige ansvar för att säkerställa att representationen i nämnden förblir representativ. Ett sådant ansvar skulle fullmäktige kunna få på ett mer generellt plan om det krävs eller begärs.

Utöver att lagstiftningen är svårtillämpad krävs, för att inte själva valförrättandet ska ta orimligt lång tid i anspråk, en omfattande förberedelse inom förvaltningsorganisationen. Eftersom det endast krävs att en ledamot yrkar på användning av LPV vid tillsättning av platser, på det aktuella sammanträdet då valet ska ske, kan mycket förberedelsearbete gå om intet om yrkandet om tillämpning av LPV vid ett enskilt val uteblir. I syfte att motverka onödigt förberedelsearbete skulle utredningen ha kunnat presentera förslag som exempelvis innebär att en ledamot som avser att yrka på tillämpning av LPV, ska meddela detta i förväg.

Likaså hade det i lagen kunnat införas bestämmelser om att lagen inte får tillämpas om fullmäktige säkerställer att fördelningen av platserna i den aktuella instansen ändå sker proportionellt, vilket faktiskt sker i den absoluta majoriteten av fallen då representationen i en nämnd bestäms.

Med tanke på förslaget i 6 kap § 20 KL om att fullmäktige vid fyllnadsval, så långt som det är möjligt, ska säkerställa att representationen i nämnden inte förändras, så borde en liknande skrivning kunna föras in även i LPV med samma motiveringar, att det är upp till prövning i förvaltningsdomstol om den som förrättar valet har fullgjort denna uppgift korrekt eller inte.

4.3.6 En möjlighet till fyllnadsval avseende val till styrelse och nämnder som genomförts proportionellt

Kungsbacka kommun instämmer i utredningens förslag med undantag för vissa av utredningens bedömningar.

Kungsbacka kommun uppskattar att utredaren föreslår att det införs en ny bestämmelse som möjliggör fyllnadsval då tillsättningen har skett enligt reglerna i LPV. En sådan bestämmelse snarare gynnar minoritetsskyddet än tvärtom.

När det gäller inträdesordningen i fullmäktige önskar Kungsbacka kommun att utredaren tittar på och presenterar förslag som möjliggör att den av fullmäktige fastställda inträdesordningen för ersättare används även då en beslutsinstans har valts proportionellt.

Kungsbacka kommun instämmer inte i utredarens uppfattning att det inte kan uppstå problem med regleringen eftersom reglerna i kommunallagen och LPV ser olika ut. Det kan visserligen självklart

vara så att de valsedelsgrupper som använts vid ett proportionellt val inte överensstämmer med de grupperingar som använts då fullmäktiges inträdesordning bestämdes, men det borde vara möjligt att kombinera dessa två eller skapa möjligheter för en enskild beslutsinstans att fatta beslut om vilken metod som ska användas. Risken är annars att det blir rörigt för framförallt de förtroendevalda. Detta då det sällan torde vara så att LPV har tillämpats vid alla de val som fullmäktige har förrättat och de förtroendevalda ofta har uppdrag i flera nämnder där olika regler alltså kan gälla så som förslaget ser ut i sin nuvarande form.

5.3.1 Reglerna om ersättarnas tjänstgöring ska inte ändras

Kungsbacka kommun instämmer i uppfattningen att det inte finns något behov av att ändra regleringen i kommunallagen rörande ersättare i kommunfullmäktige. Kommunen upplever inga problem med nuvarande ordning utan ser snarare problem om antalet ersättare skulle öka till antalet. Bland annat eftersom det skulle innebära en omotiverad höjning av kommunens kostnader för sammanträdesarvode.

6.3 Kommunallagens bestämmelser om jävsgrunder ska anpassas till förvaltningslagen

Kungsbacka kommun har inga invändningar mot att kommunallagens bestämmelser om jävsgrunder anpassas till förvaltningslagens. Detta under förutsättning att de två undantag för jäv som finns i kommunallagen, som inte har någon motsvarighet i förvaltningslagen kvarstår. Nämligen bestämmelserna i 6 kap. 31 § första stycket kommunallagen samt andra stycket i samma bestämmelse.

Undantagen är enligt kommunen viktiga för att den kommunala förvaltningen ska fungera smidigt.

7.4 Överklagande av vissa normbeslut

Kungsbacka kommun har ingen erinran mot utredningens förslag.

Det är ett klokt förslag att, i avvaktan på att ytterligare lagstiftningsåtgärder vidtas, förvaltningslagens bestämmelser om överklagande ska tillämpas med avseende på de identifierade trafikförfattningarna.

Kungsbacka kommun

Lisa Andersson
Kommunstyrelsens ordförande

Patrik Johansson
Kommunsekreterare